

Владена КІРІЛІЧЕВА

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
вул. Грушевського, 4, Київ, 01001, Україна
Електронна пошта: vladena.kirilicheva@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0974-1836>

СКОРОЧЕННЯ З ЕВІДЕНЦІЙНОЮ СЕМАТИКОЮ В ТЕКСТАХ НЕОФІЦІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ: ТИПОЛОГІЯ, СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ, ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

У статті розглянуто семантичні та структурні характеристики англійських інтернет-скорочень з евіденційною семантикою, з'ясовано їхні прагматичні функції та запропоновано класифікацію таких скорочень. Відбір мовних одиниць методом суцільної вибірки ґрунтувався на широкому визначенні евіденційної семантики (як маркування епістемічного зв'язку між мовцем і ситуацією). Отримані скорочення (72 одиниці) були розподілені на чотири групи: джерело / спосіб доступу до інформації; оцінка достовірності висловлювання; епістемічний статус мовця та його адресатів; зміна / узгодження епістемічних позицій. На основі статистичних даних продемонстровано, що низький ступінь конкретизації джерел інформації контрастує з високою частотністю маркерів, спрямованих на оцінку її якості (повноти / надійності) та опис епістемічних станів мовця й інших учасників комунікативного акту.

Проаналізовано також структурні особливості виділених скорочень, що дозволило розкрити їх своєрідний характер, зумовлений передусім тим, що, на відміну від традиційних скорочень, їхньою основою є не терміни, а вставні конструкції і навіть цілі речення. Особливу увагу приділено визначенню місця цих евіденційних одиниць щодо типових лексичних і граматичних евіденціалів (у контексті перевірки гіпотези І. Маккалох стосовно ролі аббревіатур у зародженні нових евіденційних форм). Коротко описано й ті евіденційні конструкції, які аббревіації з певних причин не зазнали.

Аналіз функціонування скорочень у публікаціях соціальної мережі «Твіттер» дозволив висвітлити їх графічні та синтаксичні особливості, а також виокремити такі їх функції, як підкреслення нефактуального характеру пропозиції, її відмежування від фактуальних тверджень і оцінка передаваної інформації. Водночас обґрунтовано статус «евіденційних» скорочень як маркерів ввічливості, що мінімізують рівень категоричності тверджень і убезпечують мовця від потенційних нападів з боку інших учасників комунікативного акту. Крім того, проілюстровано тенденцію до десемантизації виразів, закодованих у скороченнях, унаслідок чого самі скорочення перетворюються на своєрідну «підсилювальну частку».

Цитування: Кірілічева В. Скорочення з евіденційною семантикою в текстах неофіційної комунікації інтернет-дискурсу: типологія, структурні особливості, прагматичний потенціал. *Мовознавство*. 2025. № 2. С. 35–62. <https://doi.org/10.33190/0027-2833-341-2025-2-003>

Citation: Kirilicheva V. (2025). Skorochnnia z evidentsiinoiu semantykoiu v tekstakh neofitsiinoi komunikatsii internet-dyskursu: typolohiia, strukturni osoblyvosti, prahmatychnyi potentsial [Shortenings with evidential semantics in texts of informal internet discourse: typology, structure, and pragmatics]. *Movoznavstvo*, (2), 35–62. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.33190/0027-2833-341-2025-2-003>

Стаття опублікована за ліцензією CC BY-SA 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>)

Ключові слова: евіденційність, епістемійна модальність, епістемійна позиція, інтернет-абревіатура, інтернет-скорочення, інтернет-дискурс, семантика, граматики.

Як відомо, вивчення інтернет-дискурсу не втрачає актуальності. Особливий науковий інтерес викликає дослідження таких особливих форм інтернет-комунікації, як емотикони та скорочення [Мельницька, Кудельська : 197]. Гідне місце серед актуальних дослідницьких питань (особливо в зарубіжній науці) займає і питання евіденційної семантики, зокрема з'ясування того, які мовні одиниці можуть мати статус лексичних евіденціалів. Наша мета — розглянути семантичні та структурні характеристики англомовних інтернет-скорочень з евіденційною семантикою, визначити їхні прагматичні функції та розробити типологію цих одиниць. Для цього насамперед слід висвітлити специфіку абревіатур як мовних форм особливого характеру; встановити семантичний обсяг терміна *евіденційна семантика*; відібрати одиниці абревіації, у яких вона закодована, описати механізм їх побудови та визначити морфосинтаксичні особливості зашифрованих у них конструкцій; запропонувати класифікацію скорочень відповідно до типу евіденційної семантики; простежити тенденції абревіаційних процесів, з'ясувати, які з евіденційних одиниць більш схильні до набуття скорочених форм; проаналізувати особливості функціонування «евіденційних» скорочень в інтернет-просторі, зокрема в публікаціях соціальної мережі «Твіттер».

І. Скорочення з евіденційною семантикою як особливі мовні форми.

Як слушно зауважує Г. Сидорук, інтернет-простір «переповнений скороченнями» [Сидорук : 293]. Зокрема, англомовних скорочень станом на сьогодні нараховується понад 7 млн [Acronym Finder Site Statistics]. У словнику синонімів сучасної англійської мови Collins терміни *скорочення* (*shortening / reduction*) та *абревіація* (*abbreviation*) подані як синонімічні [Crozier, Gilmour]. Таку саму інтерпретацію зустрічаємо в деяких українськомовних працях. Так, словник А. Загнітко визначає абревіатуру (іт. *abbreviatura* від лат. *brevis* 'короткий') як скорочення, що містить окремі елементи (звуки, літери) або цілі сегменти (склади) твірної одиниці [Загнітко 2012 : 10]. Натомість в енциклопедії «Українська мова» абревіатура визначається як похідне слово, утворене внаслідок складання скорочених основ [Клименко : 7]. Процес абревіації в цьому сенсі можна схарактеризувати як двохетапний: «видалення» (скорочення) певної частини слова та поєднання елементів, що залишилися [Нечипоренко : 111]. Оскільки йому властива довільність, «випасти» може абсолютно будь-яка частина слова [там само : 110; Глушук : 88].

Залежно від компонентів, з яких складається похідна одиниця, виділяють літерні (*ООН*), звукові (*вуз*), складові (*колгосп*) та мішані (*морфлот*) абревіатури [Клименко : 7]. У словнику А. Загнітко стосовно двох перших типів уживано термін *ініціальні абревіатури*. Механізм їх формування такий: у кожному повнозначному слові, що входить до складу виразу, залишається перша буква / звук, які й утворюють нову мовну одиницю (наприклад, *in my experience* — *ІМЕ*). У англомовній лінгвістичній традиції серед ініціальних абревіатур прийнято виділяти алфабетизми та акроніми: якщо перші вимовляються як сукупність назв букв (наприклад, *IRC* — *if I recall correctly*), то другі — як звичайні слова (абревіатура *lol*, яка початково була алфабетизмом, урешті набула статусу акроніма [Vişan]) [Глушук : 89]. Г. Гарлі характеризує

їх як вияви «екстремальної економії» [Harley : 96], яка актуалізується саме завдяки максимально можливому скороченню вихідних одиниць (подальша редукція цих одиниць призвела б до їх цілковитого зникнення й разом з тим до спотворення значення абрєвіатури). Хоча в результаті абрєвіації утворюються переважно іменники [Клименко : 7], наведені приклади доводять, що це далеко не єдиний можливий варіант.

Користувачам соціальної мережі «Твіттер» притаманне активне використання так званих усічених слів (truncated words) [Мельницька, Кудельська : 200]. На відміну від ініціальних абрєвіатур, процес утворення цих одиниць менш послідовний, а отже, й менш передбачуваний. Випадати можуть лише голосні, наприклад: *text* — *txt*, *please* — *pls* [там само] або ж більша частина слова: *because* — *b/c* [Сунько, Бабюк : 183]; «видалення» елементів може поєднуватися з додаванням тих, що взагалі відсутні в оригінальній мовній формі: *probably* — *proolly* (з метою імітації вимови вихідної лексики). Як бачимо, жодного складання в цьому випадку не відбувається, новостворена одиниця просто втрачає кілька властивих їй елементів, тобто зазнає скорочення.

В англійських працях простежується тенденція до визначення ініціальних абрєвіатур як складової частини більшої групи — так званих *shortenings* / *reduced formations*, тобто форм, що зазнали (кількісної) редукції [Vişan]. Н. Глушук пропонує визначати абрєвіацію та усічення / ущільнення як два головні шляхи скорочення [Глушук : 88], акцентуючи, зокрема, на тому, що обидва процеси передбачають втрату вихідною одиницею (одиницями) певних компонентів. Варіюється лише їхня кількість: повнозначні лексики, з яких утворюються ініціальні абрєвіатури, втрачають найбільше елементів, одиночні слова, що зазнають усічення, — дещо менше. Зважаючи на це, використовуватимемо термін *скорочення* як узагальнювальний для мовних явищ, описаних вище.

Поширення скорочень в інтернет-дискурсі пов'язують, по-перше, з реалізацією «закона економії мовних зусиль» А. Мартіне та тенденцією до раціоналізації й оптимізації мовленнєвої діяльності [Кізіль : 283], а по-друге, з особливостями інтернет-комунікації як такої, яка має писемну форму, але є усною за своїм характером, що виявляється, зокрема, у таких її рисах, як неформальність, експресивність і стислість [Мельницька, Кудельська : 198]. За висловом С. Чемеркіна, усність, властива інтернет-простору, «переплавляється» в писемну форму, тобто інтернет-текст хоч і наближений до звичайного писемного тексту, проте його одиниці виконують функції, властиві компонентам усної мови [Чемеркін : 23]. Час вимови скороченої одиниці зменшується приблизно вп'ятеро, візуально ж (на письмі) така економія ще помітніша [Кізіль : 283]. Тенденція до абрєвіації є не лише засобом мінімізації зусиль, спрямованих на створення та сприйняття повідомлення, а й іноді єдиним можливим способом передати інформацію в інтернет-просторі. Так, соціальна мережа «Твіттер» донедавна встановлювала обмеження на кількість знаків у дописі (не більше 140), що, відповідно, потребувало скорочення певних одиниць [Мельницька, Кудельська : 198]. Як зауважують Н. Ф. Хайруліна та О. Є. Юніна, на сучасному етапі розвитку інтернет-дискурс «тригерить до активного використання абрєвіатур і скорочень» [Хайруліна, Юніна: 148].

Процес скорочення приводить до появи «семантично містких і лексично стислих новотворів», причому, що особливо важливо, відбувається не стільки утворення нової одиниці, скільки нової (редукованої) форми, яка «абсор-

бує в себе значення всієї вихідної одиниці» [Дзикович, Моїсєєва, Туришева : 54; Кізіль : 283]. Іншими словами, інформаційна цінність вихідного повідомлення жодним чином не спотворюється [Калиновська, Процик : 124]. І. С. Муратова називає скорочені одиниці «згорненими мовними формулами» [цит. за: Нечипоренко : 111]. Декодування компресованої інформації відбувається за допомогою фонових знань, певного спільного досвіду тощо [Макарець : 167]. Так, розшифрувати скорочення *ІМНО* зможе той, хто знайомий з особливостями інтернет-сленгу. Деякі абрєвіатури (наприклад, *IYO* — *in your opinion*) мають досить низьку частотність використання, що значно ускладнює їх розшифрування. Те саме стосується абрєвіатур, що складаються з великої кількості елементів (наприклад, *ІМНЕІУО* — *in my high exalted informed unassailable opinion*).

Водночас Б. Нечипоренко визначає абрєвіатури як «синонімічні номінації» [Нечипоренко : 110]. У цьому випадку вже не йдеться про абсолютну тотожність семантики вихідної та новоутвореної одиниць. Питання про те, чи набувають скорочені одиниці нових відтінків значень, не властивих вихідним конструкціям, є наразі особливо актуальним. Так, деякі дослідники наголошують на важливості вивчення прагмакомунікативного аспекту абрєвіатур, зокрема опису їхнього конотативного складника [там само]. Ф. Хайруліна та О. Є. Юніна звертають увагу на провідний характер експресивної функції (разом з компресивною), зумовлений, зокрема, її значною роллю в збільшенні прагматичного потенціалу висловлення [Хайруліна, Юніна : 150]. На думку мовознавців, скорочення можуть бути засобом вираження власних поглядів / емоцій, створення комічного ефекту, передачі іронії тощо [там само : 149–150].

Розглянемо скорочення *ІМНО* — *in my honest / humble opinion* («на мою чесну / скромну думку»). У ньому збережена семантика вихідного звороту, тоді як на формальному рівні відбулася редукція (кількість компонентів скорочення зумовлена кількістю лексем вихідного звороту, зокрема їхніх початкових букв / звуків). Характерною особливістю редукованої форми є те, що вона ніби застигає, тобто втрачає здатність змінюватися (пор. *in my / your / their honest opinion* — *ІМНО*). (Хоч відомі також фіксації скорочень, які зазнають зворотного процесу — лексикалізації: абрєвіатура *lol* — *laugh / laughing out loud* «сміюся вголос» згодом почала сприйматися як повноцінне дієслово, а отже, й дієвідмінюватися, що проілюстровано, наприклад, у реченні *John lolled at what Mary said* — «Джон гучно засміявся у відповідь на слова Марії» [Vişan].) Особливо цікавими для аналізу є абрєвіатури з кількома «дешифруваннями». Скорочення *ІМНО* має два варіанти тлумачення: варіативним компонентом тут виступає літера Н, що може розшифровуватися як *honest* або *humble*; актуалізація першого або другого з наведених значень залежить, відповідно, від контексту та комунікативного наміру мовця. Досить легко переконатися й у тому, що конотативне наповнення нескорочених виразів дещо відрізняється від скорочених: так, конструкції типу *in my not-so-humble opinion* («на мою не дуже скромну думку») / *in my never even remotely humble opinion* («на мою зовсім не скромну думку»), *for your edification* («для вашого просвітлення») тощо можуть звучати трохи зневажливо, тоді як скорочені варіанти набувають несерйозного, грайливого відтінку, тобто їхня прагматична функція зазнає зміни. Деякі вирази (на зразок *in my high exalted informed unassailable opinion* — «на мою “незаперечну” думку») взагалі навряд чи здатні існувати поза скороченою формою.

Особливість скорочень інтернет-простору полягає в тому, що скорочуються не лише терміни / словосполучення, а й цілі речення [Сидорук : 296]. Одним із чинників, який впливає на активізацію абрєвіаційних процесів, є ступінь частотності використання певної мовної одиниці (її «популярність» у певному дискурсі) [Калиновська, Процик : 124]. Серед таких одиниць наводять вирази, що забезпечують зв'язність викладу думок, визначають спрямованість повідомлення (*BOT* — *back on topic*), вказують на його джерело, інформують про стан учасника чату (*BRB* — *be right back*) тощо [Сидорук : 297]. Вказівка на джерело інформації є, як відомо, ядерним значенням евіденційних форм [Aikhenvald : 4]. Прикладом кодування такого джерелопозначального значення є, скажімо, скорочення *AFAIR* — *as far as I recall / remember* («наскільки я пам'ятаю»).

Одиниці з евіденційною семантикою знаходимо й серед найуживаніших скорочень соціальної мережі «Твіттер», виокремлених у дослідженні Н. Сунько та М. Бабюк [Сунько, Бабюк]. З-поміж трьох найчастотніших абрєвіатур одна має джерелопозначальну семантику (*IMHO* — *in my humble opinion* «на мою скромну думку»), інша — семантику епістемійного статусу мовця (*IDK* — *I don't know* «я не знаю»). Високе місце в зазначеній ієрархії займає також скорочення *AFAIK* — *as far as I know* («наскільки мені відомо»), що має, на нашу думку, евіденційно-модальний характер (власне джерело інформації тут не конкретизоване, однак експлікований факт наявності певного знання, що супроводжується «застереженням» про його потенційну неповність).

Відзначаючи унікальність цих утворень порівняно з іншими евіденційними одиницями, Г. Маккалох назвала їх «евіденціалами в стані зародження» (в оригіналі *toddler evidentials*) [McCulloch; McCulloch, Gawne]. На нашу думку, ця гіпотеза варта уваги, а тому спробуємо проаналізувати її валідність.

II. «Евіденційні» скорочення і граматичні евіденціали: точки перетину. Для з'ясування того, наскільки абрєвіатури з евіденційною семантикою подібні до граматичних маркерів евіденційності [там само], розглянемо структурні особливості обох мовних форм і визначимо спільне та відмінне між ними.

Особливість граматичних евіденціалів полягає в тому, що вони, за визначенням А. Загнітко, «умонтовані» в дієслівну форму [Загнітко 2012 : 238]. Так, наприклад, у турецькій мові маркер непрямої евіденційності *-miş* (який водночас є індикатором минулого часу) приєднується до основи дієслова: *Ahmed gelmiş* — «Ахмед прийшов (Я зробив таке припущення / Мене про це повідомили)», де морфема *-miş*, як правило (хоча й не завжди, оскільки ще можлива актуалізація адміративного значення), вказує на те, що інформація була отримана не через візуальне сприйняття, а, наприклад, виведена внаслідок формування припущень на підставі доступних знаків / слідів певної ситуації або через спілкування з третіми особами.

Прив'язуючись до дієслова, морфема *-miş*, як бачимо, позбавляється синтаксичної свободи, що є однією з умов утворення граматикалізованої форми [Загнітко 2018 : 268]. Очевидно, абрєвіатури, на відміну від граматичних евіденціалів, зберігають синтаксичну автономію (не сполучаються з жодним повнозначним словом і можуть бути розташовані будь-де в реченні). Крім того, на відміну від дещо «автоматизованого» використання граматичних форм, їх використання факультативне, тобто залежить від комунікативного наміру мовця, що споріднює їх з лексичними евіденціалами.

У результаті граматикизації мовна форма «втрачає семантичну складність, прагматичну значущість», а сфера її використання розширюється, зокрема внаслідок абстрактизації її значення та утворення регулярної сполучуваності з певними елементами [там само : 268, 271]. Так, скажімо, першоджерелом баскської переповідної частки *open* був іменник зі значенням 'плітки, слава, репутація' [Aikhenvald : 284]. У цьому випадку спостерігаємо спрощення семантики вихідної одиниці, зокрема заміну низки конкретних значень на споріднене узагальнене: 'інформація, отримана від третіх осіб' (плітки є одним з видів опосередковано отриманої інформації, тоді як слава та репутація — наслідок когнітивної / мовленнєвої діяльності третіх осіб, зокрема поширення інформації / пліткування). Водночас скорочена одиниця, як уже було встановлено, зберігає семантику вихідної одиниці, а отже, про зміну значення як таку говорити не можна — відмінності між цими одиницями мають виключно прагматичний характер.

Що стосується спільних рис, то, по-перше, і граматичні евіденціали, і абревіатури переважно компактні за розміром (перші, як правило, складаються з двох-трьох літер; в «евіденційних» абревіатурах кількість компонентів відбиває кількість повнозначних слів). По-друге, вони утворюються з повнозначних слів (основною для формування граматичних евіденціалів є дієслова з сенсорною семантикою, дієслова мовлення, дейктичні / локативні маркери, набагато рідше іменники [там само : 271, 284]; першоджерелом розглянутих скорочень виступають вирази / фрагменти речень, що є, по суті, сукупністю повнозначних лексем). По-третє, і одні, і другі здебільшого являють собою «застиглі» форми, змінюваність яких значно обмежена (не заперечуючи здатність абревіатур до лексикалізації, деякі дослідники водночас визначають їх як одиниці, позбавлені внутрішньої форми [Нечипоренко : 113]; що стосується граматичних евіденціалів, то, за винятком турецьких морфем *-di / -miş*, змінюваність яких пов'язана з дією закону сингармонізму (пор. *geldi / attı*), вони, як правило, не «реагують» на тип дієслова, з яким поєднуються, та зберігають свою первинну форму).

Хоча навряд чи можна говорити про прямиий зв'язок між «евіденційними» скороченнями та можливістю утворення граматичних евіденціалів в англійській мові, об'єднувальних рис у цих явищ все ж, як бачимо, не менше, ніж відмінних. Ураховуючи це, вважаємо за доречне схарактеризувати абревіатури з евіденційною семантикою як унікальне «проміжне» явище між граматичними та лексичними евіденціалами.

III. Евіденційна семантика: обсяг, структура, межі. Під терміном *евіденційна семантика* розуміємо сукупність значень, властивих евіденційним одиницям (евіденціалам). Традиційно евіденціали визначаються як мовні форми, що вказують на джерело повідомлення [Aikhenvald : 4]. Залежно від типу джерела виділяємо такі три групи евіденціалів: 1) візуальні / невізуальні сенсорні (інформація сприйнята різними органами чуття), ендорфорні (мовець сприймає власні внутрішні — фізичні / психологічні — стани); 2) інферентиви (припущення на основі візуально сприйнятої інформації), презумптиви (припущення на основі загальновідомого знання); 3) переповідні евіденціали (джерелом інформації виступають слова третіх осіб — конкретизованих або неконкретизованих) [Кірілічева 2023 : 175]. Перша група передбачає повний доступ мовця до певної ситуації та, відповідно, інформації про неї, друга — частковий (мовець відтворює інформацію за допомогою знаків / слідів), третя — цілковиту відсутність доступу (доступ має лише

третя особа, від якої мовець отримує інформацію) [там само : 179–180]. Початково вивчення евіденційності було пов'язано з дослідженнями мов індіанців, де джерело висловленого маркується граматично, за допомогою спеціальних морфем, унаслідок чого сформувалося розуміння цієї категорії як винятково граматичної (так зване вузьке розуміння) [Aikhenvald, 2004].

Оскільки вказівка на джерело інформації є універсальною потребою мовців і засоби для її реалізації існують у кожній мові, у сучасній лінгвістичній науці переважає широке розуміння цієї категорії, згідно з яким евіденційність є не суто граматичною, а семантичною категорією, що може вербалізуватися за допомогою мовних засобів різних рівнів — від лексичного до синтаксичного [Яслик; Mélas]. У цьому розумінні будь-які одиниці, що маркують джерело повідомлення, можна визначити як евіденційні. Це стосується, отже, й аббревіатур з джерелопозначальною семантикою на зразок *ІМО* — *in my opinion* («на мою думку»), *ІМЕ* — *in my experience* («з мого досвіду») та ін.

Водночас останні дослідження довели, що евіденційна семантика не обмежується виключно вказівкою на джерело повідомлення, а охоплює крім цього: 1) спосіб доступу до інформації (наприклад, сенсорний, за умови візуального сприйняття ситуації, або когнітивний — за умови формування припущень); 2) ставлення до інформації (оцінку її як більш або менш достовірної / надійної); 3) право на володіння певною інформацією (наприклад, лише сам мовець має право формулювати твердження щодо власних внутрішніх станів); 4) готовність взяти на себе відповідальність за висловлене або ж навпаки — прагнення позбутися відповідальності [Chafe; Bergqvist, Grzech]. Суто евіденційні значення (вказівку на джерело / спосіб доступу) варто відмежовувати від евіденційно-модальних, які містять оцінний компонент (наприклад, інформація, отримана від третіх осіб, традиційно визначається як менш надійна, ніж сприйнята через органи чуття). Зв'язок між цими типами значень зумовлений, зокрема, тим, що вибір евіденційної форми часто залежить від ставлення мовця до інформації, яка маркується цією формою. У сукупності зазначені елементи евіденційної (евіденційно-модальної) семантики визначають особливості епістемічного позиціонування мовця.

Отже, функція евіденціалів полягає в маркуванні епістемічного зв'язку між мовцем і ситуацією, унаслідок чого мовець отримує певний епістемічний статус (епістемічну позицію) [Bergqvist, Grzech : 4–5, 12–13]. Так, він може не мати жодної інформації про ситуацію або ж лише часткову інформацію, у достовірності якої не впевнений і відповідальність за яку брати на себе не бажає. У такому випадку мовець дистанціює себе від ситуації через використання непрямої евіденційної форми (наприклад, у реченні *They say that he went out* — «Кажуть, що він вийшов» маркер *they say* виступає в ролі переповідного евіденціала; якби мовець був упевнений у відповідності пропозиції дійсності, у нього не було б потреби робити акцент на тому, що інформація була отримана з третіх рук). М. Фаллер вводить поняття «найкращих можливих підстав» для участі в комунікативному акті, що передбачає наявність у мовця достатньо якісного («сильного») джерела для формулювання певних типів тверджень [Faller : 21]. Якість джерела в свою чергу залежить від того, наскільки безпосереднім був доступ мовця до ситуації (інформація, сприйнята через органи зору, у цьому сенсі «цінніша», ніж та, що була отримана від третіх осіб) [там само : 18].

Вибір евіденційних форм залежить і від епістемійних статусів осіб, з якими мовець взаємодіє в межах комунікативного акту [Bergqvist, Grzech : 15]. Згідно з теорією, запропонованою турецьким дослідником К. Курамом, учасники комунікативного акту можуть перебувати в симетричних або асиметричних епістемійних позиціях щодо один одного [Kuram 2024]. Ситуація симетрії передбачає наявність певного спільного досвіду, а отже, й спільного знання (приклад К. Курама: «А: *Seninle Beşiktaş'ta bir restoranta git-mişt-i-k*» / «В: *Evet. Natırlıyorum. İstakoz ye-mişt-i-k*» — «Ми з тобою пішли в ресторан у Бешикташі» / «Так. Пам'ятаю. Ми їли лобстера», де морфема *-mişt-i-k* маркує спільний досвід друзів [Kuram 2023 : 73]). Асиметрія може бути представлена двома випадками: а) мовець володіє якіснішою (точнішою, конкретнішою, повнішою тощо) інформацією, тобто має епістемійний авторитет, а отже, стійкішу епістемійну позицію; б) епістемійна позиція мовця слабка, через що він може потребувати «допомоги» від адресатів, рівень обізнаності яких може бути вищим (але це не є обов'язковою умовою) [Kuram 2024]. У першому випадку доречно використання форм, що маркують пряму евіденційність, у другому — непрямих евіденціалів.

Оскільки мовець далеко не завжди володіє потрібною інформацією на належному рівні, у процесі комунікації природно виникає потреба узгодження епістемійних позицій учасників комунікативного акту. В англійській мові, наприклад, таку функцію виконує вигук *hunh*, який фактично перетворює речення на інформаційний запит: сам мовець, як правило, має певні відомості щодо обговорюваного питання, однак оскільки вони непевні та/або неповні, він звертається до адресата за уточненням і таким чином визнає його епістемійний авторитет [Gilmour, Gonzales, Louie : 75–76]. Наприклад: «А: *So Paul can get it over with.* / В: *Then he — then he's got to go look for a job, hunh?* / А: *Yeah. And he <...>*» [там само]. В припускає, що людина, яка є предметом розмови з А (Пол), має розпочати пошуки роботи (після закінчення якоїсь іншої неконкретизованої справи — можливо, звільнення з попередньої роботи). Однак оскільки В не має абсолютної впевненості в подальших намірах Пола (бо, наприклад, не спілкується з ним особисто), він просить А підтвердити валідність свого припущення. А, маючи надійніше джерело інформації, а отже, стійкіший епістемійний авторитет, використовує дискурсивний маркер згоди *yeah* (термін запозичено з: [Кириченко]) і таким чином «схвалює» припущення В як таке, що відповідає дійсності. Як бачимо, *hunh* маркує не джерело інформації (або спосіб доступу до неї), а епістемійне позиціонування учасників комунікативного акту. Незважаючи на це, наведена мовна одиниця визначена як евіденційна (*evidential tag*) [Gilmour Gonzales Louie : 76]. Цікаво зауважити, що її компактність певним чином споріднює її з граматичними евіденціалами та аббревіатурами.

IV. Спроба класифікації скорочень з евіденційною семантикою. Під час відбору та аналізу одиниць з евіденційною семантикою ми спиралися на широке визначення евіденційності як епістемійного зв'язку між мовцем і ситуацією (за Г. Бергквістом і К. Грех). Зважаючи на це, опису підлягатимуть не лише одиниці з семантикою джерела та способу доступу до інформації, а й ті, що маркують суміжну семантику, зокрема оцінку якості інформації мовцем (модальне значення) та епістемійний статус, що виникає внаслідок пізнавального процесу.

Це зумовлено, по-перше, тим, що вибір евіденційної форми прямо залежить від епістемійного стану мовця (наприклад, нестійкий епістемійний

стан, найімовірніше, призведе до використання непрямого евіденціала), а отже, убачаємо сенс у тому, щоб тлумачити ці явища як тісно пов'язані та вивчати їх паралельно. По-друге, конкретизація джерела у виокремлених одиницях — поодинокі явище, натомість її замінює загальна вказівка на те, що в мовця є повна або часткова інформація, отримана внаслідок його взаємодії з певним (імпліцитним) джерелом. Отже, визначаємо епістемічний стан мовця як прямий результат наявності або відсутності доступу до знання. Ураховуючи цей зв'язок, окрім традиційно евіденційних / евіденційно-модальних одиниць звертатимемо також увагу на одиниці аббревіації, функцією яких є маркування епістемічної позиції як самого мовця, так і інших учасників комунікативного акту, зокрема адресата повідомлення.

У процесі аналізу масиву англomовних інтернет-скорочень, зокрема його версії, розміщеної на сайті NetLingo [NetLingo...], методом суцільної вибірки було відібрано 72 одиниці аббревіації. Подаємо їх класифікацію відповідно до типу евіденційної семантики.

А. Джерело інформації (спосіб доступу до інформації). Поняття «джерела інформації» варто відрізнити від способу доступу до інформації. Ієрархія евіденціалів, як правило, ґрунтується на дихотомії прямого / непрямого або сенсорного / когнітивного доступу, причому кожний з цих типів представлений кількома джерелами інформації (прикладом прямого / сенсорного доступу є, наприклад, сприйняття інформації через органи зору, слуху тощо) [Plungian; Bergqvist, Grzech : 25]. Ураховуючи це, звернемо особливу увагу на теорію У. Чейфа, яка передбачає чітке розмежування цих понять [Chafe : 263]. Її користь, на нашу думку, полягає в тому, що вона дає методологічний інструментарій для опису мовних одиниць з, так би мовити, обмеженою евіденційною семантикою (наприклад, таких, які маркують спосіб доступу до інформації, але не її джерело або ж конкретизують лише фінальний епістемічний стан).

Так, скорочення *IMO* — *in my opinion* («на мою думку») не експлікує джерело інформації в традиційному розумінні цього поняття (зокрема за О. Айхенвальд), оскільки в його семантиці немає вказівки на те, на чому саме заснована думка мовця (його сенсорному досвіді, зроблених висновках, поглядах інших людей тощо). Натомість експліковано лише той факт, що інформація отримана шляхом звернення до внутрішнього світу мовця (а не, скажімо, через взаємодію із зовнішнім середовищем). Водночас *AFAIK* — *as far as I know* («наскільки мені відомо») не маркує ані джерело інформації, ані спосіб доступу до неї; семантика цього скорочення здебільшого сконцентрована власне на констатації наявності певної інформації та її характеристики. Натомість в аббревіатурі *IIRC* — *if I recall / remember correctly* («якщо я правильно пригадую») зашифровано джерело (пам'ять), спосіб доступу до інформації (прямий, оскільки людина завжди має безпосередній доступ до власної свідомості, у тому числі пам'яті), а також її оцінка (інформація може бути нефактуальною, оскільки пригадування певної події може бути спотвореним). Отже, так само як форма може не «уточнювати» джерело інформації, а лише натякати на нього, можливий і зворотний процес — поєднання в одній формі власне джерелопозначального та суміжних з ним значень.

З іншого боку, якщо абстрагуватися від традиційної класифікації евіденційних форм з її фіксованим переліком джерел, поняття на зразок «власний досвід», «власна думка», «власне знання» також можуть тлумачитися як різновиди інформаційних джерел. Зважаючи на їхню структурну відмінність,

зокрема відсутність конкретизації методу отримання знання, пропонуємо визначати їх як «вторинні» джерела.

Спираючись на описані методологічні засади, перейдемо безпосередньо до аналізу виокремлених скорочень. Окрім урахування ступеня експлікації «первинних» евіденційних значень (джерелопозначального, способу доступу), звертатимемо також увагу на особливості їх сполучення з іншими, зокрема модальними, значеннями.

1. Власний досвід: *IME* — *in my experience* («з мого досвіду»). Жодний процес пізнання неможливий без досвіду, отже, це поняття досить широке. Мовець може сприймати певну подію безпосередньо (наприклад, беручи в ній участь) або опосередковано (формулюючи висновки на основі часткової інформації про неї, спілкуючись з особами, які мали більш прямий контакт з подією). Обидва випадки передбачають наявність певного досвіду; відмінність полягає лише в ступені його безпосередності, який може далі «уточнюватися» вказівкою на конкретне джерело інформації.

З іншого боку, варто зауважити, що варіація саме цього виразу (*I have experience* — «Я маю досвід») використовується для передачі семантики інферентивів (евіденціалів, які маркують припущення, зроблені на основі візуально сприйнятих знаків / слідів певної ситуації), що неминуче прив'язує поняття досвіду до поняття безпосередньо (сенсорно) сприйнятої інформації [Кірілічева 2024 : 86]. Водночас очевидним є той факт, що відсутність конкретизації типу досвіду дещо ускладнює тлумачення цієї мовної одиниці.

Не можна не звернути уваги й на те, що найтипівіші сенсорні евіденціали на зразок *I see* (у значенні 'сприймаю органами зору'), *I hear*, *I smell*, *I touch* тощо абревіації з певних причин не зазнали.

2. Власна пам'ять: *AFAIR* — *as far as I recall / remember* («наскільки я пам'ятаю»), *IIR* — *if I recall / remember*, *IIRC* — *if I recall correctly* («якщо я правильно пригадую»), *ISTR* — *I seem to recall / remember* («мені ніби пригадується»).

Хоча пам'ять, за О. Айхенвальд, відсутня в традиційному переліку джерел інформації, вона була одним з перших чотирьох джерел, які описані у найбільш ранніх дослідженнях з евіденційності ще в середині ХХ ст., зокрема в Р. Якобсона (разом з припущеннями, інформацією від третіх осіб і сновидіннями) [Aikhenvald 2004 : 13–14, 63–64]. Оскільки пам'ять людини є фактично сукупністю її попередніх досвідів, можна говорити про те, що це джерело інформації прямо пов'язане із сенсорним сприйняттям світу людиною [там само : 14], хоча пригадувати, звичайно, можна й інформацію, отриману з третіх рук.

Характерною особливістю цієї групи є те, що в кожному її члені без винятку джерелопозначальну семантику поєднано з семантикою застереження стосовно якості передаваної інформації. На формальному рівні це виявляється в поширеності конструкцій типу *as far as; if... correctly; I seem to*, що акцентують потенційну ненадійність пам'яті як джерела відомостей.

3. Власні слова (самопосилання): *AISB* — *as I said before*, *AISE* — *as I said earlier*, *AIMB* — *as I mentioned before* («як я вже говорив / згадував»).

Це джерело (як і пам'ять) не включене до традиційного переліку джерел, однак у деяких дискурсах (наприклад, науковому) його вербалізація є досить поширеним явищем. Особливістю самопосилання є й те, що воно утворює опозицію до посилання на слова інших осіб — категорії, яка послідовно маркується в граматичних евіденціалах багатьох мов (так званих

переповідних евіденціалах). Формально кажучи, обидва типи джерел позначають переповідну семантику (переказування слів певної особи / групи осіб), але переповідні евіденціали, крім того, здатні сполучатися з дубітативним елементом (маркувати семантику сумніву), що у випадку із самопосиланням не є можливим (пор. *They said that John is home, but I don't believe it / I said that John is home, but I don't believe it* — перше речення має смисл, а друге є хибним). Це підтверджується й відсутністю в наведених скороченнях будь-яких маркерів оцінки якості інформації (пор. з *as far as I recall / remember*, де зворот *as far as* вказує на те, що мовець має певні сумніви щодо відповідності пригаданого дійсності). Традиційні конструкції з переповідною семантикою на зразок *as they said / they say* скорочених форм, як бачимо, взагалі не утворили.

4. Власна думка:

А) Абревіатури з іменником *opinion*: *IMO* — *in my opinion* («на мою думку»), *IMOO* — *in my own opinion* («на мою власну думку»), *JMO* — *just my opinion* («це лише моя думка»), *IMHO* — *in my honest / humble opinion* («на мою чесну / скромну думку»), *IMNSHO* — *in my not-so-humble opinion* («на мою не дуже скромну думку»), *IMAO* — *in my arrogant opinion* («на мою “зверхню” думку»), *IMCO* — *in my considered opinion* («на мою обґрунтовану думку»), *IMHEIUO* — *in my high exalted informed unassailable opinion* («на мою “незаперечну” думку»).

В У. Чейфа думка (*opinion*) визначена як «слабкіший» варіант переконань / вірувань (*belief*) [Chafe : 266]. Обидві форми самовираження об'єднує відсутність конкретизації джерела. Думка мовця може бути рівнозначно заснована на його сенсорному досвіді або ж інформації, отриманої від третіх осіб.

Нейтральна евіденційна семантика, зокрема семантика доступу до власного внутрішнього стану, закодована в трьох з розглянутих абревіатур: *IMO*, *IMOO* і *JMO*. В останніх двох додатково підкреслено той факт, що думка належить самому мовцю, що, відповідно, відмежовує її від (потенційно відмінних) поглядів інших учасників комунікативного акту.

Решта абревіатур містить оцінний елемент. Розглянемо його складники.

По-перше, думка може бути чесною (*IMHO* — «на мою чесну думку»). Застосовуючи термінологічну мову П. Грайса, чесність є однією з обов'язкових умов кооперативної мовної поведінки, а точніше, дотримання правила «не говори того, що вважаєш неправдивим» (перший постулат максими якості) [Grice]. У цьому випадку підкреслюється готовність мовця висловлювати свої погляди, навіть якщо вони не відповідають загальноприйняттю.

По-друге, якість поглядів також визначається рівнем їхньої фактуальності / перевірюваності (*IMCO* — «на мою обґрунтовану думку»). У цьому випадку мовець дотримується правила «не говори того, для чого в тебе немає достатніх підстав» (другий постулат максими якості) [Grice].

По-третє, власні погляди, як правило, мають певний відтінок суб'єктивності. Ця їхня особливість знаходить вираження в семантиці таких абревіатур, як *IMHO* («на мою скромну думку»), *IMNSHO* («на мою не дуже скромну думку»), *IMAO* («на мою “зверхню” думку»), *IMHEIUO* («на мою “незаперечну” думку»).

Характеризуючи свою думку як «скромну», мовець визнає можливість її помилковості й таким чином забезпечує себе від потенційних «нападів» з боку інших учасників комунікативного акту. Три останні абревіатури, на

перший погляд, прямо антонімічні за змістом. *IMNSHO* становить формальну опозицію до *IMHO* (*humble / not-so-humble opinion*). *IMAO* містить прикметник *arrogant* («зверхній» / «самовпевнений»), значення якого прямо протилежне значенню лексеми *humble* («скромний»). Семантика *IMNSHO* і *IMAO* подібна, однак, зважаючи на конотативне навантаження лексеми *arrogant*, можна вважати скорочення *IMAO* дещо «підсиленим» еквівалентом *IMNSHO* (зверхність / зневажливість як характеристика чогось має експліцитно негативний відтінок, тоді як брак скромності можна визначити як небажану, але не однозначно негативну рису). Обидва прикметники контрастують з розглянутими вище позитивно конотованими прикметниками *honest*, *considered* і *humble*: висловлюючи *чесні* і *обґрунтовані* погляди, мовець виявляє кооперативну комунікативну поведінку (за П. Грайсом), тоді як скромність забезпечує дотримання принципу ввічливості (за Дж. Лічем) [Grice; Leech].

Використовуючи абрєвіатури *IMNSHO* і *IMAO*, мовець ніби експлікує свій намір не дотримуватися цього принципу. Зважаючи на дещо несерйозний / неформальний, а інколи й відкрито гумористичний характер інтернет-скорочень (наприклад, *LOL*), стає зрозумілим, що вирази, закодовані в цих абрєвіатурах, мають здебільшого іронічний характер. Особливо яскраво цю тезу ілюструє скорочення *IMHEIUO* — *in my high exalted informed unassailable opinion*, що містить чотири оцінні прикметники: думка мовця характеризується як поважна, цінна, обґрунтована, така, що не підлягає сумніву, а отже, не може бути спростована. Таке нагромадження здебільшого однотипних позитивних характеристик створює ефект надлишковості / ненатуральності й разом з тим іронії (пор. з *ICO* — «на мою обґрунтовану думку»). Громіздкіші варіанти скорочень *IMNSHO* і *IMAO* (*IMNERHO* — *in my never even remotely humble opinion* і *IMMAO* — *in my most arrogant opinion* відповідно) утворені подібним чином, зокрема шляхом штучного розширення обсягу виразу за умови збереження змісту (лексеми *most* і *never even remotely* не вносять жодних принципівих змін у семантику початкових одиниць, однак підвищують рівень їхньої експресивності / емоційності). Обравши переклад «на мою “незаперечну” думку» для абрєвіатури *IMHEIUO*, ми підкреслюємо семантику останнього прикметника *unassailable*, оскільки вважаємо, що саме він найкраще передає зміст цього звороту: думка мовця представлена як настільки ідеальна, що будь-які спроби її заперечити автоматично відхиляються як невдалі.

Очевидно, і сам мовець не вірить у те, що його погляди є абсолютно об'єктивними, а часто навіть і не має наміру визначати рівень їхньої об'єктивності. Його мета — мінімізувати або принаймні пом'якшити категоричність пропозиції шляхом додаткової вказівки на те, що це його особиста думка (яка, відповідно, може відрізнятись від думок інших осіб), а в деяких випадках і наголосити на тому, що й він сам не сприймає своє висловлення надто серйозно. Цю функцію частково виконує і вже розглянуте скорочення *JMO*. Хоча воно не є експліцитно оцінним, оскільки в першу чергу маркує факт наявності в мовця певного автономного погляду, лексема *just* виконує в ньому роль, подібну до ролі лексеми *humble* в скороченні *IMHO*: визнаючи суб'єктивність своїх тверджень, мовець свідомо занижує ступінь їхньої серйозності та впливовості, зокрема на інших учасників комунікативного акту.

Як бачимо, абсолютна більшість проаналізованих скорочень містить оцінний компонент, що стосується якості висловлених поглядів, зокрема їхньої чесності, обґрунтованості, відповідності реальному стану речей.

В) Інші аббревіатури: *AFAIC* — *as far as I am concerned*, *ISTM* — *it seems to me*, *AISI* — *as I see it*, *AFAICS* — *as far as I can see* («на мою думку»).

У більшості поданих одиниць наявні семи, пов'язані з візуальним сприйняттям ('бачити', 'видимий', 'очевидний'). Тлумачення їх як маркерів зорового сприйняття інформації є, однак, оманливим. Так, дієслово *to see* («бачити») в *AISI* та *AFAICS* використано в переносному значенні: замість сенсорного доступу до ситуації воно позначає когнітивний процес. Те саме стосується дієслова *to seem* («здаватися») в *ISTM*, наприклад: «*ISTM that if you don't want to get in trouble for a tweet storm then don't press «post» on said tweet storm, but that's just me*» — «Як на мене, якщо не хочете вскочити в халепу через твіттер-шторм, просто не розпочинайте його, але це лише моя (скромна) думка». Конструкція *it seems to me* вербалізує небуквальну (у цьому випадку несенсорну) «видимість» для мовця того, про що йдеться в пропозиції, зокрема розуміння ним причинно-наслідкового зв'язку між твіттер-штормом і «халепою» (пор. з *He seems younger than he is*, де *to seem* вказує на існування певного враження про особу, що з'явилося внаслідок її візуального сприйняття).

Ступінь універсальності цієї тенденції доволі високий. Зокрема, у результаті корпусних досліджень було встановлено, що прямі евіденціали досить часто стають метафорами для позначення ментального сприйняття інформації [Xu]. І справді, це метафоричне значення настільки вкорінилося у виразі *I see*, що його автоматичною інтерпретацією є не сенсорна («я бачу щось»), тобто використовую органу зору для отримання знання), а саме когнітивна («я розумію»). Його ж «первинне», сенсорне тлумачення можливе лише за умови існування специфічного контексту, який актуалізує це значення.

У ширшому розумінні функцією маркерів зорового сприйняття є передавання епістемічного стану мовця загалом [Bergqvist : 202]. Цю тезу можна представити формулою «знати — означає бачити» [Bergqvist : 194]. Іншими словами, конкретизована сенсорна дія (візуальне сприйняття) слугує для опису складної епістемічної дії / стану — отримання знання та, власне, володіння ним. З метою ілюстрації цієї тези простежимо еволюцію значення маркера *I see: I see* («я бачу») — (*oh*) *I see* («я розумію») — *as I see it / as far as I can see* («на мою думку»).

Звернемо також увагу на зворот *as far as*, закодований в *AFAICS*, що підкреслює суб'єктивний характер інформації й разом з тим її потенційну неповність / сумнівність («неідеальність»).

Як і вираз *as I see it, I see* також має скорочену форму: *IC* — *I see* («зрозуміло»). Функцією цього дискурсивного маркера є запевнення адресата в тому, що інформація сприйнята належним чином. Маркер *OIC* — *oh I see* подібний за призначенням, однак вигук *oh* актуалізує, крім того, його адміративне тлумачення (значення подиву внаслідок отримання несподіваної інформації). Як будь-які інші «стереотипні заповнювачі мовленнєвих пауз» (на зразок *you know, you see*) [Бажура : 68], ці вирази не є евіденціалами в традиційному значенні слова, однак вони виконують важливу функцію узгодження епістемічних позицій мовців.

5. Власне знання: *AFAIK* — *as far as I know*, *AFIAA* / *SFAIAA* — *so / as far as I am aware*, *AFAICT* — *as far as I can tell*, *TTBOMK* — *to the best of my knowledge* («наскільки мені відомо»).

Усі чотири вирази маркують, по-перше, факт наявності в мовця певного знання (без конкретизації джерела чи способу доступу), по-друге, відсутність стовідсоткової впевненості в тому, що воно відповідає дійсності. На формальному рівні це підкреслюють конструкції *as far as / so far as, to the best of*, що містять семантику міри / ступеня, тобто наближеності або, навпаки, віддаленості від певного ядерного, «ідеального» явища, яким у цьому випадку виступає об'єктивне, повне знання (у звороті *to the best of* актуалізується, зокрема, значення максимально можливого — так би мовити найкращого — наближення до зазначеного ідеалу). Отже, прагнучи до поширення достовірної, перевіреної інформації, мовець водночас свідомий потенційної обмеженості власної обізнаності (що може бути пов'язано, скажімо, з недостатньо якісним джерелом інформації — наприклад, слова неконкретизованих третіх осіб замість особистого візуального сприйняття). Такий низький ступінь конкретизації витоків знання приводить до того, що первинне джерело ніби стирається і на його місці натомість постає вторинне, власне інтервалізоване знання мовця, що автоматично отримує «оцінку якості».

Абсолютна більшість з наведених зворотів (3 з 4) містить повнозначні лексеми із семантикою ментальних станів (*to know, to be aware, knowledge*), і лише один з них є дієсловом мовлення (*to tell*), яке в цьому конкретному випадку має значення 'стверджувати щось на основі доступної інформації'. У формальному плані зворот *as far as I can tell* дещо нагадує вже проаналізовані конструкції *as far as I can see / as I see it* («на мою думку»). В обох випадках когнітивний стан позначається некогнітивним дієсловом — сенсорним (*to see*) і дієсловом мовлення (*to tell*) відповідно.

Привертає увагу й той факт, що більш «нейтральні» вирази на зразок *I know / according to my knowledge / I am aware* тощо аббревіації не зазнали.

У переважній більшості випадків, як бачимо, скорочення зазнають саме ті евіденційні вирази, які стосуються самого мовця, хоча в принципі можлива й вербалізація джерела / способу доступу до інформації адресата: *IYO* — *in your opinion*, *AFAUC* — *as far as you are concerned* («на твою / вашу думку»).

Б. Оцінка достовірності інформації. Евіденційні маркери з оцінним компонентом варто відрізнити від «чистих» маркерів епістемійної модальності, які вказують лише на рівень достовірності інформації: *obvs* — *obviously* («очевидно»), *def / defo* — *definitely* («однозначно», «безумовно»), *prolly* — *probably* («можливо»). Як бачимо, дві перші лексеми вказують на те, що зміст пропозиції, найімовірніше, відповідає дійсності, тоді як остання вербалізує семантику сумніву. Ці скорочення відрізняються від розглянутих вище в тому числі й структурно: це вже не ініціальні аббревіатури, а форми, утворені шляхом усічення.

В. Епістемійний статус.

1. Епістемійний статус самого мовця (незнання та інші «негативні» ментальні стани).

Стан незнання, що передбачає відсутність інформації, а разом з тим і епістемійного авторитету, закодований у досить значній кількості аббревіатур: *IDK* (*dunno, DK*) — *I don't know* («я не знаю»), *IDEK* — *I don't even know* («я навіть і не знаю»), *IDRK* — *I don't really know* («у мене недостатньо

інформації»), *IDKABTT* — *I don't know about that* («мені про це не відомо»), *IDNKT* — *I did not know that* («я не знав про це»).

Особливу увагу варто звернути на форми *IDEK* і *IDRK*. На відміну від решти скорочень, які просто констатують стан незнання, їхня семантика дещо складніша. Лексема *even* в *IDEK* (*I don't even know*) виконує підсилювальну функцію, зокрема підкреслює неприродність та/або небажаність актуального епістемічного стану мовця: він, може, і мав би (за нормальних обставин) володіти інформацією з якогось питання, але з певних причин це неможливо (використання такого звороту може бути реакцією на інформаційні запити з боку інших учасників комунікативного акту, особливо якщо вони висловлюють сумніви стосовно епістемічної позиції мовця). У скороченні *IDRK* заковано вираз *I don't really know*, який варто відрізнати від формально схожої конструкції *I really don't know*: у другому випадку констатується (і акцентується) цілковита відсутність будь-якої інформації (епістемічна позиція мовця нульова), тоді як перший припускає наявність певного (хоча б і мінімального) обсягу знання. Цікаво, що разом з *I really don't know* аббревіації не зазнали й такі досить типові вирази, як *I don't know anything* (*at all*), *I know nothing* (*at all*), які не лише маркують ситуацію незнання, а й максимізують її, наголошують на її абсолютності.

Оскільки ефективний розподіл епістемічних авторитетів є важливою частиною успішного комунікативного акту, стан незнання (часткового знання) може бути визначений як небажаний (проблемний). Так само, як нова, несподівана інформація здатна спровокувати подив (що виявляється, зокрема, в адміративній семантиці евіденційних форм [Aksu-Koç, Slobin : 163–164]); припускаємо, що брак інформації також може викликати певні емоційні реакції. Вони експлікуються в таких скороченнях, як *AGKWE* — *and God knows what else* («то лише Бог знає»), *DFIK* — *darn if I know* («та хіба ж я знаю»), *HSIK* — *how should I know* («звідки ж мені знати»). Функція цих мовних одиниць полягає в акцентуації епістемічного статусу незнання: мовець наголошує на тому, що йому нічого не відомо (а, можливо, і не може бути відомо в принципі) та виражає своє збентеження / невдоволення з цього приводу (ці негативні емоції можуть бути пов'язані як з самим фактом нульової обізнаності мовця, так і з прагненням його співрозмовників «нав'язати» йому епістемічний авторитет). Ці одиниці виявляють певну семантичну схожість з виразами, що маркують стан абсолютного незнання (типу *I don't know anything*), про які було згадано вище, однак емотивний складник, закладений у них, унеможливує їх використання в нейтральних контекстах (пор. з нейтральним, «безконотативним» *I don't know*). Очевидно й те, що ці аббревіатури менш поширені, ніж, скажімо, *IDK*, що пов'язано, зокрема, з громіздкістю їхньої структури та складністю їх швидкого, однозначного дешифрування.

Досить цікаві емоційні відтінки заковані також в скороченнях *DKDC* — *don't know don't care* («не знаю й не хочу знати») та *BWDIK* — *but what do I know* («та хіба я щось знаю»). У першому випадку сам мовець цілком задоволений своїм станом незнання та не має наміру його змінювати. Що стосується *BWDIK*, то, як і аббревіатури типу *IMHO* (*in my humble opinion*), вона виконує функцію дещо іронічної (перебільшеної / драматизованої) мінімізації важливості повідомлення й разом з тим послаблення епістемічного статусу мовця з метою уникнення епістемічної відповідальності. З іншого боку, вона може бути засобом вираження м'якого невдоволення з при-

воду того, що епістемійний авторитет мовця не визнається належним чином іншими учасниками комунікативного акту. Отже, як бачимо, стан незнання здебільшого асоціюється з негативними емоційними реакціями.

Стан незнання споріднений з іншими «негативними» ментальними станами, закодованими в таких абрєвіатурах: *CRAT* — *can't remember a thing* («нічого не можу пригадати»), *IDGI* — *I don't get it* («мені це не зрозуміло»), *IDBI* — *I don't believe it* («я не вірю в це»). Оскільки знання виникає в людини внаслідок її взаємодії з різними джерелами інформації, стан незнання, відповідно, передбачає відсутність таких контактів. Так, неможливість щось пригадати означає відсутність доступу до власного попереднього досвіду, причиною нерозуміння може бути обмеженість відомостей, необхідних для формулювання припущень про певну ситуацію. Проблема з пригадуванням і розумінням є в цьому сенсі проблемою доступу до потрібної інформації, що зрештою приводить до браку обізнаності.

Що стосується стану недовіри, який закодований в абрєвіатурі *IDBI*, справедливим є таке твердження: факт наявності певної інформації ще не означає, що мовець автоматично сприймає її як достовірну. Це особливо стосується відомостей, отриманих від третіх осіб, оскільки цей спосіб пізнання виключає будь-яку особисту участь мовця в події. Передаючи слова інших осіб, мовець може маркувати, власне, джерело цієї інформації та свою реакцію на неї (довіру, різні ступені сумніву, недовіру). Незасвідчені події як такі передбачають певний рівень дистанціювання [Gül], який збільшується пропорційно до рівня сумніву. Ця специфіка переповідної семантики укорінена, зокрема, у таких термінах, як *неконфірмативність* (*непідтверджуваність*) (*non-confirmativity*, з англ. *to confirm* 'підтверджувати') (побутує в болгарській і македонській лінгвістичних традиціях) і *незобов'язальний спосіб* (*non-committative mood*) (термін належить турецькому досліднику Ф. Явашу [Попович; Gül]). Конструкція *I don't believe it*, отже, може бути схарактеризована як засіб маркування максимальної дистанційованості мовця від змісту пропозиції, що водночас супроводжується її негативною оцінкою як ненадійної / такої, що не відповідає дійсності. Інакше кажучи, вона фактично є вербалізатором дубітативної семантики.

2. Епістемійний статус співрозмовників мовця: *UNOIT* — *you know it*, *AUNT* — *and you know this* («вам це відомо»), *BYKT* — *but you knew that* («але вам це (вже) відомо»), *ayk* — *as you know* («наскільки вам відомо»), *YMAK* — *you may already know* («ви, може, вже знаєте»), *UMK* — *you must know*, *YSK* — *you should know* («ви маєте знати»), *UDK* — *you don't know* («ви не знаєте»).

Мовець не має автоматичного доступу до епістемійних станів інших учасників комунікативного акту, а отже, існує потреба їх уточнення з метою узгодження епістемійних позицій і розподілу епістемійних авторитетів. Деякі з цих одиниць (*you may already know*, *you must / should know*), за умови, якщо ми не тлумачимо їх як маркери деонтичної модальності, містять семантику припущення: мовець висловлює здогадку щодо того, яка інформація може бути доступна мовцю, й таким чином готує ґрунт для подальшої синхронізації епістемійних позицій. Подібну функцію виконує маркер *yk?* — *you know?* («розумієш?»), який має експліцитно питальну форму (хоча власне в прагматичному сенсі питанням не є, а діє радше як засіб установлення спільного епістемійного поля). Якщо ж, скажімо, адресат заперечує

наявність у себе певної інформації, актуалізується стан епістемійної асиметрії, за якої епістемійний авторитет належить виключно самому мовцю.

Г. Зміна / узгодження епістемійних позицій.

1. **Самого мовця:** *TIL* — *today I learned* («сьогодні я дізнався»).

2. **Інших учасників комунікативного акту:** *FYI* — *for your information* («до вашого відома»), *JFYI* — *just for your information* («просто щоб ви знали»), *FYC* — *for your consideration* («до вашої уваги»), *FYE* — *for your edification* («для вашого просвітлення»), *J2LYK* — *just to let you know*, *JSYK* — *just so you know*, *SYK* — *so you know* («просто щоб дати вам знати»), *INCYDK* — *in case you didn't know* («якщо ви раптом не знали»).

Замість скорочення *FYI* іноді зустрічається його іронічний відповідник *FYM* — *for your misinformation*, функцією якого є наголошення на тому, що далеко не кожна запропонована до уваги інформація є фактуальною, а отже, й надійною. Подібну прагматичну функцію можна приписати й скороченню *FYE*: лексема *edification* позначає не лише стан поінформованості, а «зачіпає» інтелектуальне та навіть моральне вдосконалення людини загалом. Це, на нашу думку, дещо споріднює *FYE* з проаналізованими скороченнями на зразок *IMAO* — *in my arrogant opinion*, *IMNSHO* — *in my not-so-humble opinion*, *IMHEIUO* — *in my high exalted informed unassailable opinion*: в обох випадках відбувається невинуватене перебільшення значення передаваної інформації, що приводить до актуалізації протилежного ефекту, зокрема підкреслення її «неідеальності», певного її знецінення.

Спроба змінити епістемійний стан адресата може бути відповіддю на інформаційний запит, який закодований, наприклад, в аббревіатурі *LMK* — *let me know* («дайте мені знати»). Аналогічну функцію сприяння поінформованості виконує група скорочень з імперативом *read*: *RAFO* — *read and find out* («прочитай та дізнайся»), *RTFM* — *read the fine manual* / *RYFM* — *read your friendly manual* («почитай посібник»), *RTFAQ* — *read the FAQ* («подивись інформацію на сайті») тощо. На відміну від нейтральних виразів типу *FIY*, вони часто негативно конотовані, зокрема містять відтінок невдоволення, пов'язаний з тим, що адресат не отримав потрібної інформації самостійно (хоч у нього цілком була така можливість). Про це свідчить наявність «агресивніших» варіантів типу *RTBM* — *read the bloody manual* («почитай той бісовий посібник») або іронічно конотованого *RTSM* — *read the silly manual* («зазирни в той дуренький посібничок»).

Як і, скажімо, стан незнання, факт отримання інформації може викликати певні емоційні реакції. Так, наприклад, в аббревіатурі *GTK* — *good to know* («дякую за інформацію») експліковано не лише факт зміни епістемійного статусу, а й оцінку цієї події як позитивної (якщо ж інформація для мовця не нова, можливе також іронічне тлумачення).

V. Прагматичний потенціал «евіденційних» скорочень. З метою визначення, яким чином деякі з розглянутих скорочень модифікують зміст пропозиції, проаналізуємо особливості їх використання в інтернет-просторі, зокрема в публікаціях соціальної мережі «Твіттер».

«This is the best twitter thread ever *Imo*». Сама по собі «безевіденційна» пропозиція «This is the best twitter thread ever» може мати небажаний відтінок категоричності (особливо, скажімо, у контексті дискусії про найкращі публікації цієї соцмережі). Оскільки мовець не міг (навіть суто фізично) переглянути абсолютно всі публікації та порівняти їх якість, очевидно, що його судження, по-перше, неповне, тому що ґрунтується на обмеженому

матеріалі, а по-друге, суб'єктивне, бо прямо залежить від його особистих смаків (наприклад, кола тем, якими він цікавиться). Кваліфікатор *ІМО* наприкінці речення дає йому змогу визнати ці «недоліки», зокрема звернути увагу на нефактуальний характер пропозиції і разом з тим убезпечити себе від потенційних нападів з боку інших учасників комунікативного акту.

У ширших контекстах ці скорочення можуть виконувати розрізнювальну функцію, зокрема відмежовувати фактуальні твердження від тих, у достовірності яких є певні сумніви: «A few things: 1. The video is old. Like from a year or two ago. 2. The explosion you see at the end is the ERA. The tank doesn't explode at all. 3. *IIRC*, the crew survived». Як бачимо, перші два пункти мають нульове маркування (мовець подає їх як факти), тоді як для третього зазначено джерело інформації (пам'ять мовця) разом із «застереженням» щодо можливої ненадійності інформації (унаслідок того, що є ймовірність неправильного згадування). Інакше кажучи, *IIRC* маркує неготовність мовця брати на себе повну відповідальність щодо третього твердження і таким чином характеризує його як «слабкіше» в епістемічному плані (порівняно з двома першими).

Компактні абрєвійовані форми особливо зручні для швидкого маркування різних відтінків епістемічного стану мовця в потоці мовлення, разом з експлікаціями джерел інформації. Ця потреба видається особливо нагальною в тих випадках, коли передавана інформація характеризується як сумнівна: «*afaik* this is true, tho at this point I'm recounting what i remember my friend told me about what the landlord said, so grain of salt, but *iirc* it was something like <...>». Перед тим, як розпочати оповідь, мовець застерігає своїх слухачів, що інформація була отримана ним опосередковано, зокрема шляхом пригадування слів друга, який і сам не мав прямого доступу до події, а «сприйняв» її через повідомлення домовласника. Така трьохетапна віддаленість мовця від «ідеального» (особисто засвідченого) знання приводить у свою чергу до актуалізації досить «екстремального» випадку дубітативної семантики. Зважаючи на це, детальна експлікація джерела інформації доповнюється в цьому фрагменті маркерами, які підкреслюють нефактуальність передаваної інформації (*AFAIK* і *IIRC*). У деяких з цих маркерів власне джерелопозначальна функція поєднується з оцінною, що сприяє їх перетворенню на універсальний, комплексний інструмент характеристики епістемічного стану мовця. Так, наприклад, скорочення *IIRC* вказує на те, що джерелом повідомлення є пам'ять, і разом з тим наголошує на тому, що відомості, отримані з неї, можуть не бути фактуальними.

Розглянемо функціонування семантично складнішого аналога *ІМО* — *ІМАО*: «*I know* yall get my sense of humor *Imao*». Тут маємо два вирази з евіденційною семантикою — *I know* («я знаю») та *Imao* («на мою “зверхню” думку»), які обрамляють пропозицію «ви всі розумієте моє почуття гумору». Конструкція «*I know* + пропозиція» вказує на стійку епістемічну позицію мовця, зокрема маркує його впевненість у тому, що читачі насолоджуються його почуттям гумору. Функцією *ІМАО*, як уже було встановлено, є маркування власної думки, яка суб'єктивна за своєю природою.

Відтворимо зміст речення «Yall get my sense of humor *Imao*», урахувавши іронічний відтінок значення, закладений у цій абрєвіатурі: «Ви всі розумієте моє почуття гумору (я так думаю, але хіба я щось знаю)». Мовець характеризує свою думку як потенційно помилкову й таким чином виявляє скромність. Водночас первинний варіант з *I know* фактично виключає можливість

помилки (принаймні в суб'єктивному баченні мовця). Так, речення «Я знаю, що ви всі розумієте моє почуття гумору (я так думаю, але хіба я щось знаю)» навряд чи має смисл, оскільки епістемійний стан «абсолютного» знання (порівняно, скажімо, зі станом часткового знання), як правило, передбачає наявність «сильнішого» джерела інформації, ніж чийсь суб'єктивні погляди, до того ж такі, до яких і сам мовець ставиться дещо іронічно.

Таким чином, можна говорити про несумісність семантики *ІМАО* та *I know*, за умови традиційного тлумачення *ІМАО*. Наголошуючи, що його твердження відповідає дійсності, мовець автоматично «скасовує» необхідність використання евіденційного маркера *ІМАО*. Його вживання, отже, буде коректним лише в тому випадку, якщо він набуде нової функції, яка, на нашу думку, має визначатися характером комунікації в інтернет-дискурсі. Неформальність як ознака інтернет-простору не лише передбачає, а й заохочує вільний обмін думками за умови рівноправності всіх учасників спілкування. Скорочення *ІМАО* в цьому випадку може бути схарактеризоване як маркер ввічливості, функцією якого є «пом'якшення» твердження, зниження його категоричності й таким чином стимулювання подальшої дискусії в межах комунікативного акту.

Наведемо більш «радикальний» приклад модифікації семантики *ІМАО*: «This made me lose all my respect for you *Imao*». Тут описано внутрішній стан мовця (втрата поваги до когось), який не можна верифікувати об'єктивно та для якого немає жодної потреби зазначати джерело інформації та/або встановлювати рівень надійності / об'єктивності. Функція *ІМАО* в цьому випадку — виключно пом'якшувальна.

Описаній зміні значення, зокрема десемантизації виразів, закодованих у скороченнях, на нашу думку, дещо сприяє і сама скорочена форма: її структурні відмінності від повноцінних членів речення перетворюють її на своєрідний «додаток» до пропозиції. Іноді це приводить до дублювання семантики, у результаті чого функція аббревіатури фактично зводиться до підсилення значення, яке вже було виражене іншою мовною одиницею. Розглянемо приклад такого подвійного маркування: «*I don't think they're putting any money into stargate (afaik)*». Зміст цього твердження міг би так само бути переданий реченнями типу: «*I don't think they're putting any money into stargate*» / «*They're not putting any money into stargate (afaik)*» / «*AFAIK / afaik, they're not putting any money into stargate*». Обидва маркери (*I don't think* і *AFAIK*) є вже самі по собі самодостатнім засобом підкреслення суб'єктивності пропозиції (у цьому випадку вираження сумніву в імовірності фінансування медіафраншизи). Водночас факультативний характер у цьому випадку має саме *AFAIK*, що засвідчено використанням дужок. Отже, *I don't think* експлікує той факт, що судження зроблене на основі певних доступних мовцю фактів (наприклад, історії фінансування франшизи, рівня її популярності), тоді як *AFAIK* застерігає інших учасників комунікативного акту щодо його можливої обмеженості / неповноти, тобто нефактуальності.

Що стосується графічних особливостей цих скорочень, капіталізація не є їхньою універсальною рисою. Іноді вони уподібнюються звичайним лексемам, тобто набувають рис акронімів (наприклад, *AFAIK* перетворюється на *afaik*, що і вимовляється, і виглядає як будь-яке інше слово). Зустрічаємо також випадки капіталізації лише одного елемента скорочення, зокрема початкового: «*I know yall get my sense of humor Imao*» / «*This is the best twitter thread Imao*». Капіталізація літери в середині аббревіатури (типу *afaIk*) була б

нелогічною (хоча теоретично й можливою, з метою виконання емпатичної функції). Що ж до початкових літер (якщо розглядати скорочення як повнозначні слова), вона має сенс у тому випадку, коли аббревіатура стоїть на початку речення. Натомість *Imao* з попереднього прикладу займає фінальну позицію, що свідчить тут про інші витoki капіталізації. Можливо, вона пов'язана з прагненням мовця підкреслити те, що це все ж таки абревійована (а не повнозначна) мовна одиниця й водночас зберегти зусилля, які інакше були б витрачені на капіталізацію кожного її елемента.

Використання малих літер в аббревіатурах, безумовно, споріднює ці особливі одиниці зі звичайними словами. Крім економії мовних зусиль, ця тенденція, на нашу думку, може бути пояснена такою ознакою інтернет-простору, зокрема соціальних мереж, як неформальність (максимальна наближеність до розмовного стилю спілкування). Враховуючи традиційне нехтування орфографічними нормами, властиве цьому простору (наприклад, відсутність капіталізації власних назв) [Чемеркін : 39], не дивно, що той самий принцип торкнувся й скорочень. Не нехтуватимемо й тим фактом що скорочення виразів / фрагментів речень як такі є досить нетиповим явищем. Як відомо, спочатку аббревіації зазнали комп'ютерні терміни (*PC* — *personal computer*, *DB / db* — *data base*) [Кізиль : 283], тобто мовні одиниці, що вказують на певний об'єкт у реальному світі. Конкретні референти мають, скажімо, й абревійовані назви установ (наприклад, *МОН*, *ЄСПЛ*). Натомість складні, багатокомпонентні вставні конструкції або частини речень на зразок *in my high exalted informed unassailable opinion, if I recall correctly* характеризуються набагато складнішою структурою. Їхні скорочення є громіздкішими та не такими інтуїтивними, як скорочення більш базових одиниць.

Що стосується їх місця в реченні, воно теж досить неусталене: скорочення з евіденційною семантикою не прив'язані до жодної синтаксичної позиції. Вони рівнозначно вживаються на початку, у середині та наприкінці речення. Нагадаємо, що їх основою є вставні конструкції (на зразок *IMO* — *in my opinion*), фрагменти речень, зокрема «відсічені» підрядні частини (*IIRC* — *if I recall correctly*), і навіть цілі речення (*IDK* — *I don't know*). Деякі з них підлягають виділенню комами. Цей розділовий знак іноді застосовують і до абревійованих версій цих конструкцій («*IIRC, the crew survived*» / *Also, ttbomk, none of the factory Ducati riders or Ducati Corse principals condemned it?*). Як і використання малої літери, таке синтаксичне оформлення дещо зближує скорочені форми з їхніми вихідними одиницями.

Ще одним засобом відмежування скорочення від пропозиції є дужки (як правило, наприкінці речення). Їхньою функцією, на нашу думку, є додаткове підкреслення вторинності «евіденційних» скорочень порівняно з твердженнями, до яких вони приєднані. Розглянемо приклад: «*I'm worried about Duck Donuts. This closure is the THIRTY-FIFTH that I've identified, out of 187 total stores that have opened (TTBOMK). That's a closure rate of 19%, disturbingly high! IMO, the company needs to do a better job of supporting their existing franchisees*». Цей фрагмент містить два вирази з евіденційною семантикою: *to the best of my knowledge* (*TTBOMK* є дещо менш уживаним аналогом *AF-AIK*) вказує на те, що інформація мовця стосовно швидкості закриття магазинів може не бути стовідсотково достовірною (хоча й має бути достатньо надійною), тоді як *IMO* маркує власну думку мовця, що ґрунтується на цій доступній йому інформації. Дужки, як бачимо, використано лише для першої з аббревіатур. Відмежовуючи застереження про потенційну «неідеаль-

ність» інформації від пропозиції, мовець водночас ніби знижує ступінь його важливості. Наступне речення, яке містить висновок, сформульований на основі попередніх статистичних даних, ніяк не марковане стосовно ступеня достовірності, а отже, ця інформація вже подана як фактуальна. Вираження власної думки, навпаки, акцентовано (шляхом позиціонування абрєвіатури *ІМО* на початку речення та виділення комою як вставного звороту). Отже, навіть такий досить базовий знак пунктуації, як дужки, здатний дещо модифікувати семантику евіденційних конструкцій.

Натрапляємо також на цікаві випадки вживання напівпитальних конструкцій на зразок: «I feel like that's a pretty important tidbit of information to sneak into a decade old short story and not mention again *afaik?*». Подане речення можна розділити на три частини: власне пропозиція (той факт, що якийсь шматочок інформації надто важливий для того, щоб згадати про нього лише один раз), джерело інформації (власна думка, експлікована конструкцією *I feel*), уточнювальне скорочення *AFAIK* (стосується частини пропозиції, зокрема відсутності згадок). Особливість цього прикладу полягає в тому, що знак питання наприкінці стосується не всього твердження, а лише *AFAIK*. Вираз *I feel* кваліфікує пропозицію як внутрішній стан мовця, тобто інформацію, щодо якої він має виключний епістемійний авторитет. Знак питання, навпаки, передбачає брак епістемійного авторитету й разом з тим спробу передати його іншим учасникам комунікативного акту, що в цьому випадку не є можливим (інші особи не можуть бути більш обізнаними щодо внутрішніх станів мовця, ніж він сам). Отже, видається логічним припустити, що знак питання стосується того елемента речення, до якого він безпосередньо приєднаний. Іншими словами, хоч мовець не може сумніватися у власному враженні щодо певного питання, він цілком здатний визнавати можливу помилковість (неповність) доступних йому даних. У цьому випадку він, зокрема, припускає, що міг і не помітити інших згадок про «пікантний шматочок інформації» і водночас пропонує іншим учасникам комунікативного акту виправити його за необхідності. З огляду на це можна розглядати фрагмент *not mention again afaik?* як єдине ціле. Семантика непевності закладена вже в самій абрєвіатурі *AFAIK*; знак питання відіграє в цьому випадку емпатичну функцію, зокрема сприяє додатковій акцентуації того, що мовець не наполягає на своїй правоті, а отже, готовий вступити в дискусію з іншими учасниками комунікативного акту (можливо, й передати їм, за наявності достатніх підстав, свій епістемійний авторитет).

Таким чином, можна зробити певні висновки щодо проведеного дослідження.

Унаслідок аналізу масиву англomовних інтернет-скорочень, запозиченого з сайту NetLingo [NetLingo...], було виокремлено 72 одиниці з евіденційною семантикою. Більшість з них маркує семантику епістемійного стану мовця, його адресатів та модифікацій цих станів (22 та 19 одиниць відповідно), що становить майже 57%. З цих двох груп 34% одиниць описують стан незнання та інші «негативні» ментальні стани мовця. Майже 44% становлять маркери з функцією узгодження епістемійних позицій учасників комунікативного акту (значна частка має форму імперативів зі значенням заклик до самостійного отримання інформації). Характерною особливістю скорочень цих груп є те, що, позначаючи кінцеві епістемійні стани мовця та інших учасників комунікативного акту, вони не містять жодних уточнень щодо механізму їх формування. Що стосується маркерів модифікацій зазначених

станів, то вони одночасно виступають як інструмент узгодження епістемічних позицій (переходу від асиметрії до симетрії).

Скорочення з «чистішою» евіденційною семантикою становлять майже 40%. Однак і серед них конкретизація джерела інформації зустрічається досить нечасто (лише в 25% одиниць): здебільшого позначається факт наявності певного знання та його оцінка. Виняток становлять лише такі джерела, як пам'ять і власні слова мовця (самопосилання). Найвищу сходинку в кількісній ієрархії займають вербалізатори власних поглядів мовця (57%), джерело яких також не уточнюється. Маркери сенсорного досвіду (*I see / hear / smell*), як і переповідні евіденційні форми (на зразок *they say*) з певних причин аббревіації не зазнали. Натомість маркери оцінки якості передаваної інформації (як-от: *as far as, to the best of* тощо) становлять більше половини загального обсягу (53,6%, разом з трьома маркерами епістемічної модальності — 58%). Це можна пояснити, зокрема, високим рівнем сполучуваності евіденційної і модальної семантики (деякі джерела інформації апіорі надійніші порівняно з іншими).

За винятком маркерів епістемічної модальності, що сформувалися шляхом усічення вихідних одиниць, усі «евіденційні» скорочення є ініціальними аббревіатурами. Компактність як головна особливість розглянутих одиниць сприяє ефективності їх використання з метою швидкого маркування різних відтінків епістемічного стану мовця в потоці мовлення. Унікальність цього типу аббревіатур полягає в тому, що, на відміну від традиційних скорочень, їх основою є не терміни, а вставні конструкції та навіть цілі речення.

Своєю компактністю, «застиглістю» (незмінюваністю) і тим, що їхнім першоджерелом є повнозначні слова, «евіденційні» аббревіатури дещо схожі з граматичними евіденціалами. З іншого боку, вони синтаксично вільні та зберігають семантику вихідних одиниць, що зближує їх з лексичними евіденціалами. Зважаючи на це, гадаємо, є достатні підстави для того, щоб схарактеризувати інтернет-скорочення з евіденційною семантикою як унікальне «проміжне» явище між граматичними та лексичними евіденціалами.

Окремо були визначені прагматичні функції деяких з найуживаніших інтернет-скорочень з евіденційною семантикою (*IMO, IMAO, IIRC, AFAIK* та ін.). По-перше, це підкреслення нефактуального характеру пропозиції (шляхом експлікації її неповноти / ненадійності, тобто, метафорично кажучи, «неідеальності») і разом з тим відмежування її від тверджень, які мають фактуальний характер. Нефактуальна інформація, відповідно, оцінюється як менш якісна порівняно з фактуальною. По-друге, це «самозахист» від потенційних нападів з боку інших учасників комунікативного акту, зокрема у випадку, якщо інформація виявиться неправдивою (так звана застережна функція). Досить часто скорочення виступають як «маркери ввічливості», що «пом'якшують» твердження, мінімізують його категоричність і одночасно стимулюють подальшу дискусію в межах комунікативного акту. Отже, до відмежувальної, оцінної та застережної функцій слід додати також пом'якшувальну та стимулюючу. Серед вторинних функцій можна назвати акцентуацію вже експлікованої евіденційної семантики (у поєднанні з нескороченими евіденційними формами), маркування відтінків іронії, емоційних реакцій (ці значення, як правило, закодовані в самих скорочених формах на зразок *IMAO, FYE, DKDC, RTBM* тощо).

Що стосується графічних і синтаксичних особливостей скорочень з евіденційною семантикою, то їх також можна схарактеризувати як прагматич-

но зумовлені. Так, спостерігаємо тенденцію до використання малих літер (замість нормативних великих), що може бути пояснено уподібненням скорочених форм до повнозначних слів і разом з тим посиленням їх неформального, розмовного характеру. Синтаксична позиція цих одиниць не фіксована: вони рівнозначно вживаються на початку, у середині та наприкінці речення, у деяких випадках виділяються комами (за аналогією з вихідними одиницями), що уподібнює їх до повноцінних членів речення; використання дужок, навпаки, підкреслює вторинність цих форм порівняно з твердженнями, до яких вони приєднані.

Перспектива подібних досліджень полягає в поглибленому вивченні інтернет-скорочень з евіденційною семантикою, зокрема визначенні особливостей їх функціонування в різних типах інтернет-дискурсів з метою здійснення якомога повнішого опису прагматичного потенціалу цих одиниць. Крім того, вбачаємо сенс у подальшій перевірці гіпотези І. Маккалох з метою остаточного з'ясування питання про статус «евіденційних» абrevіатур серед інших евіденційних форм.

ЛІТЕРАТУРА

- Бажура Т. А. Дискурсивні маркери «you know», «you see», «say» як реалізатори принципів кооперації та ввічливості. *Studia philologica*. 2017. Вип. 8. С. 67–73.
- Глушук Н. М. Прагма–семантичні особливості абrevіацій у сучасній англійській мові. *Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки. Мовознавство»*. 2011. № 3. Ч. 2. С. 87–92.
- Дзикович О., Моїсєєва Н., Туришева О. Лапідарність як ознака мовної економії. *Advanced Linguistics*. 2023. N 11. С. 53–57.
- Загнітко А. Мовний простір граматики : монографія. Вінниця : Нілан-Лтд, 2018. 448 с.
- Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. А–Й. 402 с.
- Калиновська І. М., Процик М. М. Абrevіація як прояв мовної економії. *Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2012. Вип. 26. С. 124–125.
- Кириченко Т. С. Дискурсивні маркери згоди в ситуації перебивання мовлення. *Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту. Серія «Філологія»*. 2019. Т. 2. № 38. С. 90–92.
- Кізіль М. Абrevіатури та скорочення в сфері комп'ютерних технологій англійської мови. *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки. Мовознавство»*. 2015. № 3. С. 282–287.
- Кірілічева В. Маркування джерела інформації в мові: термінологічний аспект. *Мова: класичне — модерне — постмодерне*. 2023. № 9. С. 168–189.
- Кірілічева В. Семантика граматичних евіденціалів та особливості її відтворення за собами «неевіденційних» мов. *Мовознавство*. 2024. № 6. С. 76–92.
- Клименко Н. Ф. Абrevіатура. *Українська мова : енциклопедія / за ред. В. М. Русанівського та ін. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 7.*
- Макарець Ю. С. До питання про принцип економії в мові та мовленні. *Наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : «Проблеми граматики і лексикології української мови»*. 2013. Вип. 10. С. 161–168.
- Мельницька О., Кудельська О. Сленг в сучасній інтернет комунікації (на основі Twitter). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 195–202.
- Нечипоренко Б. Абrevіатура — невід'ємна частина політичного дискурсу. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобиць. держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. 2021. Вип. 35. Т. 4. С. 109–115.
- Попович Л. Б. Граматикалізація показників евіденційності в українській мові. *Лінгвіст. студії*. 2017. Вип. 34. С. 38–52.

- Сидорук Г. І. Інтернет-скорочення як засіб мовної економії. *Філол. студії : Наук. вісн. Криворізь. держ. пед. ун-ту*. 2016. Вип. 14. С. 292–299.
- Сунько Н. О., Бабюк М. В. Переклад скорочень як засобів мовної економії в медійному дискурсі. *Вчені зап. ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2023. Т. 34 (73). № 3. С. 181–186.
- Хайруліна Н. Ф., Юніна О. Є. Прагматичні функції сучасних аббревіацій на матеріалі інтернет-дискурсу. *Вчені зап. ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2024. Т. 35 (74). № 2. С. 147–151.
- Чемеркін С. Г. Українська мова в інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ : Ін-т укр. мови НАН України, 2009. 240 с.
- Яслик В. І. Вербалізація евіденції в сучасній українській мові : дис. ...канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 2018. 209 с.
- Acronym Finder Site Statistics. *Acronym Finder*. URL: <https://www.acronymfinder.com/stats.asp> (дата звернення: 15.02.2025).
- Aikhenvald A. Y. Evidentiality. Oxford : Oxford University Press, 2004. 452 p.
- Aksu-Koç A. A., Slobin D. I. A psychological account of the development and use of evidentials in Turkish. *Evidentiality: The linguistic coding of epistemology*. / ed. by W. Chafe, J. Nichols. Norwood; New Jersey : Ablex Publishing Corporation, 1986. P. 159–167.
- Bergqvist H. Seeing and knowing. Direct evidentials revisited. *Functions of Language*. 2023. Vol. 30. N 2. P. 183–208.
- Bergqvist H., Grzech K. The role of pragmatics in the definition of evidentiality. *Sprachtypologie und Universalienforschung (STUF)*. 2023. Vol. 76. N 1. P. 1–30.
- Chafe W. Evidentiality in English conversation and academic writing. *Evidentiality: The linguistic coding of epistemology* / ed. by W. Chafe, J. Nichols. Norwood; New Jersey : Ablex Publishing Corporation, 1986. P. 261–272.
- Crozier J., Gilmour L. Collins Thesaurus A–Z. Glasgow : Harper Collins Publishers, 2005. 824 p. Fallor M. Semantics and pragmatics of evidentials in Cuzco Quechua : PhD thesis. Stanford : Stanford University, 2002. 286 p. URL: <https://personalpages.manchester.ac.uk/staff/martina.t.fallor/documents/thesis-a4.pdf> (дата звернення: 15.02.2025).
- Gilmour D., Gonzales A., Louie, M. Evidentials and parasitic irony: Activating the illocution-proposition distinction. *Evidence from Evidentials* / ed. by T. Peterson, U. Sauerland. Vancouver; Canada : UBCWPL, 2010. Vol. 28. P. 75–88.
- Grice H. P. Logic and conversation. *Syntax and semantics* / ed. by P. Cole, J. Morgan. New York : Academic Press, 1975. Vol. 3. P. 41–58.
- Gül D. Basic semantics of Turkish evidential. *International Conference on Turkish Linguistics (ICTL)*. 2006. Vol. 14. P. 177–187. <https://bit.ly/4jhna1m> (дата звернення: 15.02.2025).
- Harley H. English words. Malden: Blackwell Publishing, 2006. 296 p.
- Kuram K. Common ground management via evidential markers in Turkish. *Pragmatics and Society*. 2024. Vol. 15. N 2. P. 275–294.
- Kuram K. Semi-grammaticalized and pragmatic means of common ground management in Turkish. *Dil Araştırmaları*. 2023. N 33. P. 71–83.
- Leech G. Principles of pragmatics. London; New York : Longman, 1983. 250 p.
- McCulloch G., Gawne L. Transcript Episode 32: You heard about it but I was there – Evidentiality. *Lingthusiasm*. URL: <https://bit.ly/3Et8WeC> (дата звернення: 15.02.2025).
- McCulloch G. Internet abbreviations as discourse particles. *All Things Linguistic*. URL: <https://bit.ly/3Es9txi> (дата звернення: 15.02.2025).
- Mélaç E. The grammaticalization of evidentiality in English. *English Language and Linguistics*. 2022. Vol. 26. N 2. P. 331–359.

- Plungian V. The place of evidentiality within the universal grammatical space. *Journ. of Pragmatics*. 2001. Vol. 33. N 3. P. 349–357.
- Vişan N. A comprehensive view on English acronyms and alphabetisms. *Studi și cercetări de onomastică și lexicologie (SCOL)*. 2013. Vol. 1. N 2. P. 238–250.
- Xu Z. Pragmatic functions of evidentiality in diplomatic discourse: Toward a new analytical framework. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. URL: <https://bit.ly/44stYVe> (дата звернення: 15.02.2025).

ДЖЕРЕЛА

- NetLingo Every Texting Abbreviation & Online Acronym You'll Ever Need to Know. (n.d.). *NetLingo*. URL: <https://www.netlingo.com/acronyms.php> (дата звернення: 15.02.2025).

Дата надходження до редакції: 26.02.2025
Дата надходження після доопрацювання: 17.03.2025
Дата затвердження редакцією: 24.03.2025

REFERENCES

- Acronym Finder Site Statistics. (n.d.). *Acronym Finder*. URL: <https://www.acronymfinder.com/stats.asp> (last accessed: 15.02.2025)
- Aikhenvald A. Y. (2004). *Evidentiality*. Oxford: Oxford University Press.
- Aksu-Koç A. A., Slobin D. I. (1986). A psychological account of the development and use of evidentials in Turkish. *Evidentiality: The linguistic coding of epistemology*. W. Chafe, J. Nichols (Eds.). Norwood; New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 159–167.
- Bazhura T. A. (2017). Dyskursyvni markery «you know», «you see», «I say» yak realizatory pryntsyviv kooperatsii ta vvichlyvosti. *Studia philologica*, (8), 67–73. [In Ukrainian].
- Bergqvist H. (2023). Seeing and knowing. Direct evidentials revisited. *Functions of Language*, 30 (2), 183–208.
- Bergqvist H., Grzech K. (2023). The role of pragmatics in the definition of evidentiality. *Sprachtypologie und Universalienforschung (STUF)*, 76 (1), 1–30.
- Chafe W. (1986). Evidentiality in English conversation and academic writing. *Evidentiality: The linguistic coding of epistemology*. W. Chafe, J. Nichols (Eds.). Norwood; New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 261–272.
- Chemerkina S. H. (2009). *Ukrainska mova v interneti: pozamovni ta vnutrishnostrukturni protsesy*. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy [In Ukrainian].
- Crozier J., Gilmour L. (2005). *Collins Thesaurus A–Z*. Glasgow: Harper Collins Publishers.
- Dzykovych O., Moisieieva N., Turyshcheva O. (2023). Lapidarnist yak oznaka movnoi ekonomii. *Advanced Linguistics*, (11), 53–57. [In Ukrainian].
- Faller M. (2002). *Semantics and pragmatics of evidentials in Cuzco Quechua* [PhD thesis, Stanford University]. URL: <https://personalpages.manchester.ac.uk/staff/martina.t.faller/documents/thesis-a4.pdf> (last accessed: 15.02.2025).
- Gilmour D., Gonzales A., & Louie M. (2010). Evidentials and parasitic irony: Activating the illocution-proposition distinction. *Evidence from evidentials*. T. Peterson & U. Sauerland (Eds.). Vancouver; Canada : UBCWPL, (28), 75–88.
- Grice H. P. (1975). Logic and conversation. *Syntax and semantics*. P. Cole, J. Morgan (Eds.). New York: Academic Press, (3), 41–58.
- Gül D. (2006). Basic semantics of Turkish evidential. *International Conference on Turkish Linguistics (ICTL)*, (14), 177–187. URL: <https://bit.ly/4jhna1m> (last accessed: 15.02.2025).

- Harley H. (2006). *English words*. Malden: Blackwell Publishing.
- Hlushchuk N. M. (2011). Praha-semantychni osoblyvosti abreviatsii u suchasni anhliskii movi. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia «Filolohichni nauky. Movoznavstvo»*, (3), 87–92. [In Ukrainian].
- Kalynovska I. M., Protsyk M. M. (2012). Abreviatsiia yak proiav movnoi ekonomii. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohiia»*, (26), 124–125. [In Ukrainian].
- Khairulina N. F., Yunina O. Ye. (2024). Prahmatychni funktsii suchasnykh abreviatsii na materiali internet-dyskursu. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia «Filolohiia. Zhurnalistyka»*, 35 (74), (2), 147–151. [In Ukrainian].
- Kirilicheva V. (2023). Markuvannia dzherela informatsii v movi: terminolohiinyi aspekt. *Mova:klasychne — moderne — postmoderne*, (9), 168–189. [In Ukrainian].
- Kirilicheva V. (2024). Semantyka hramatychnykh evidentsialiv ta osoblyvosti yii vidtvorennia zasobamy «nevidentsiinykh» mov. *Movoznavstvo*, (6), 76–92. [In Ukrainian].
- Kizil M. (2015). Abreviatory ta skorochennia v sferi kompiuternykh tekhnolohii anhliskoi movy. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia «Filolohichni nauky. Movoznavstvo»*, (3), 282–287. [In Ukrainian].
- Klymenko N. F. (2004). Abreviatura. *Ukrainska mova : entsyklopediia*. V. M. Rusanyvskiy et al. (Eds.). Kyiv: «Ukrainska entsyklopediia» imeni M. P. Bazhana, 7. [In Ukrainian].
- Kuram K. (2024). Common ground management via evidential markers in Turkish. *Pragmatics and Society*, 15 (2), 275–294.
- Kuram K. (2023). Semi-grammaticalized and pragmatic means of common ground management in Turkish. *Dil Arařtırmaları*, (33), 71–83.
- Kyrychenko T. S. (2019). Dyskursyvni markery zghody v sytuatsii perebyvannia movlennia. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia «Filolohiia»*, 2 (38), 90–92. [In Ukrainian].
- Leech G. (1983). *Principles of pragmatics*. London; New York: Longman.
- Makarets Yu. S. (2013). Do pytannia pro pryntsy ekonomii v movi ta movlenni. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 10 : Problemy hramatyky i leksykolohii ukrainskoi movy*, (10), 161–168. [In Ukrainian].
- McCulloch G. (2013, Sept. 26). Internet abbreviations as discourse particles. *All Things Things Linguistic*. URL: <https://bit.ly/3Es9txi> (last accessed: 15.02.2025).
- McCulloch G., Gawne L. (2019, June 12). Transcript Episode 32: You heard about it but I was there — Evidentiality. *Lingthusiasm*. URL: <https://bit.ly/3Et8WeC> (last accessed: 15.02.2025).
- Mélaç E. (2022). The grammaticalization of evidentiality in English. *English Language and Linguistics*, 26 (2), 331–359.
- Melnytska O., Kudelska O. (2023). Slenh v suchasni internet komunikatsii (na osnovi Twitter). *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, (65), 195–202. [In Ukrainian].
- Nechyporenko B. (2021). Abreviatura — nevidiemna chastyna politychnoho dyskursu. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molydykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*, (35), 109–115. [In Ukrainian].
- Plungian V. (2001). The place of evidentiality within the universal grammatical space. *Journal of Pragmatics*, 33 (3), 349–357.
- Popovych L. B. (2017). Hramatykalizatsiia pokaznykiv evidentsiynosti v ukrayinskii movi. *Linhvistychni studii*, (34), 38–52. [In Ukrainian].
- Sunko N. O., Babiuk M. V. (2023). Pereklad skorochen yak zasobiv movnoi ekonomii

- v mediinomu dyskursi. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia «Filolohiia. Zhurnalistyka»*, 34 (73), (3), 181–186. [In Ukrainian].
- Sydooruk H. I. (2016). Internet-skorochennia yak zasib movnoi ekonomii. *Filolohichni studii: Naukovyi visnyk Kryvorizhskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, (14), 292–299. [In Ukrainian].
- Vişan N. (2013). A comprehensive view on English acronyms and alphabetisms. *Studi şi cercetări de onomastică şi lexicologie (SCOL)*, 1 (2), 238–250.
- Xu Z. (2022). Pragmatic functions of evidentiality in diplomatic discourse: Toward a new analytical framework. *Frontiers in Psychology*, 13. URL: <https://bit.ly/44stYVe> (last accessed: 15.02.2025)
- Yaslyk V. I. (2018). *Verbalizatsiia evidentsii v suchasni ukrainskii movi. Cand. of Philol. Sc. Diss.* Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. [In Ukrainian].
- Zahnitko A. (2018). *Movnyi prostir hramatyky*. Vinnytsia: Nilan-Ltd. [In Ukrainian].
- Zahnitko A. (2012). *Slovnnyk suchasnoi linhvistyky: poniattia i terminy*. Donetsk: Donetskyyi natsionalnyi universytet. Vol. 1. A–I. [In Ukrainian].

SOURCES

- NetLingo: Every Texting Abbreviation & Online Acronym You'll Ever Need to Know. (n.d.). *NetLingo*. URL: <https://www.netlingo.com/acronyms.php> (last accessed: 15.02.2025).

Received: 26.02.2025

Received in revised form: 17.03.2025

Accepted: 24.03.2025

Vladena KIRILICHEVA

O. O. Potebnia Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine

4 Hrushevskoho Str., Kyiv, 01001, Ukraine

E-mail: vladena.kirilicheva@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0974-1836>

SHORTENINGS WITH EVIDENTIAL SEMANTICS IN TEXTS OF INFORMAL INTERNET DISCOURSE: TYPOLOGY, STRUCTURE, AND PRAGMATICS

The article focuses on the semantic and structural properties of English Internet shortenings with evidential semantics, examines their pragmatic functions, and proposes their classification. The selection of linguistic units, for which the continuous sampling method was used, is based on the broad definition of evidential semantics (as an indicator of an epistemic relation between a speaker and an event). The abbreviations obtained (72 units) have been divided into 4 groups: information source / mode of information access; evaluation of a statement's certainty; the speaker's / addressee's epistemic stance; changes in epistemic stance / common ground management. The statistical data demonstrates that the low degree of data-source specification is in contrast with the high frequency of forms that evaluate information quality (its completeness / reliability) and denote the epistemic stance of the speaker and other communicative act participants.

The analysis of the structural features of the «evidential» shortenings under consideration revealed their special nature, determined predominantly by the fact that, unlike traditional shortenings, they are not derived from terms, but from parenthetical constructions and even whole sentences. Special attention is paid to determining the place of these unique evidential forms in relation to lexical and grammatical evidentials (specifically, in the context of testing G. McCulloch's hypothesis regarding the role of abbreviations in the emergence of new evidentiality forms). Those evidential constructions which, for some reason, failed to develop shortened forms are also briefly described.

The analysis of the shortenings' usage in Twitter posts allowed to determine their graphic and syntactic features and describe their functions: namely, signaling a proposition's non-factual nature, differentiating it from factual statements, and evaluating the information conveyed. Some of the "evidential" abbreviations are interpreted as politeness markers, aimed at softening the statements modified by them and protecting the speaker from potential interlocutors' attacks. In addition, the tendency towards desemantization of the source phrase is illustrated. It is argued that, in certain contexts, «evidential» shortenings might function as «intensifier particles».

Keywords: evidentiality, epistemic modality, epistemic stance, Internet abbreviation, Internet shortening, Internet discourse, semantics, grammar.